

narijat, da se kronika naše škofije ne bode tiskala pri celjskem tiskarji g. Rakuschi ter da naj duhovniki ne kupujejo ondi tiskovin, dokler bo g. Rakushev list, znana „Cillier Zeitung“, psovala na mešnike in slovenski narod. Celjski opat se je precej zoper to izrazil. Vendar ker mu ni pritrtil nobeden duhovnikov, smatrala je se reč kot sprejeta in je konferenčni tajnik nasvet zabeležil v konferenčni zapisnik. Več duhovnikov je potem želelo, naj se g. Ferenčakov nasvet objavi v „Südsteirische Post“ in „Slov. Gospodarji“. To se je tudi zgodilo. Sedaj je celjski opat poslal obema listoma popravek, ki se pa uredniku Slov. Gosp. ni zdel resničen, zato je pisal opatu, naj odjenja, kajti drugače ga bodo duhovniki dolžili, da neresnico govori in piše. Opat se ni zmenil za to, ampak je dne 23. avgusta odpisal, da se ima popravek z ozirom na § 19. tiskovne postave natisniti. Tega v prvem pismu opat ni storil. Zato mu odpiše urednik, kojemu se je popravek v papirnem košu zgubil zapolovico, ki je se bila odtrgala. Vzel si je toraj opatov popravek v „Südsteirische Post“ za obrazec ter po njem manjkajoči kos — bilo je par stavkov — in kolikor je se spominjal, dostavil in popravek dal natisniti v „Slov. Gospodarji“. Reč je bila tista, le besede bile so v drugem delu drugače postavljene in nekatere izpuščene, med tem ko je prva polovica bila ponatisnena s vsemi opatovimi pravopisnimi kozli vred. Opatu pa to ni ugajalo in je urednika zatožil pri celjskej okrajnej sodnji. Dne 19. sept. t. l. je celjski opat, dekan in župnik Wretshko, šel naprej v sodišče, spremljan od freimaurerske novine „Cillier Zeitung“ lastnika g. Rakuscha in njenega urednika g. Besozzija, bivšega komedijanta. Urednik je se trdno zagovarjal pa sodnik g. dr. Vokaun je ga obsodil na 50 fl. plateža s pristavkom, „ker se je bila veljava pastoralnih konferenc in čast duhovniška žalila.“ Opat je bil strašno tega vesel, toda veselil je se samo do 10. novembra t. l. kajti urednik je vložil rekurs in pri rekursu zmagal potlačivši Wretschka opata.

(Konec prihod.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so odpotovali na Ogersko, kder tudi nadvojvoda Rudolf s princesinjo Štefanijo kraje in ljudi obiskuje, povsod sijajno sprejet. — V državnem zboru predložil še minister Dunajevski proračune za leto 1882., t. j. koliko bo državnih potroškov in koliko dohodkov, prvih bo 470,892.393 fl., drugih pa 433,082.858 fl., toraj zmanjka 37,809.535 fl. V tem primanjkljaji tiči 10 milijonov za poplačanje starega dolga in 5 milijonov za nadaljevanje Arlberske železnice s tunelom. Pri tej priliki je še minister naznanil, kako boče primanjkljaj pokriti: prvič z večjo colnino na tuje blago, z novim davkom na hiše, na pristojbine, borzo itd.,

vkup 17½ milijonov; dalje naznanil je minister, da je potreba potroške zmanjšati, posebno pri penzionih, pri upravi ali števila uradnikov ali uradov. Da se ta reč dobro prevdari, se z dovoljenjem cesarjevih snide kmalu komisija izvedencev. Minister Dunajevski je govoril jako spretno, kakor mož, ki svoj posel dobro razume. Naši poslanci so mu v mnogih rečeh z živahnim dobroklicanjem priterjevali. — Nemški liberalci so precej mirneji, kakor spomladi; sedaj tuhtajo, kako bi se trdno zedinili in potem še jedenkrat v grof Taaffejevo ministerstvo butnili, da je vržejo z ministrskih stolov. Bo pa težko kaj zdalo. — Na Dunaji zboruje tudi več tisoč obrtnikov in sklepajo o tem, kaj bi naj državni zbor storil, da bi jim se znanprej bolje godilo, kajti od liberalcev zmišljena obrtnijska svoboda jih stiskava ravno tako, kakor kmete svobodno trganje posestev, svobodno ženitovanje itd. — Gorica šteje 20.000 prebivalcev, med temi 1500 Nemcev. No, in za otroke teh je dobro skrbjeno: imajo pred nosom nemško realko, nemško gimnazijo, nemško učiteljsko; slovenska deca v Primorji se mora v ljudskih šolah nemški učiti, italijanska pa ne. — Ogerski bivši poslanec stari Gyczy nasvetuje še več indirektnega davka, da se pokrijejo od Magyarov strašno na visoko vgnani državni potroški; to je slaba tolažba za itak uže obložene ogerske davkoplačilce. V nekaterih krajih Oggerske trpijo ljudje uže glad, posebno pri Rumunih. Na Slovake iz nova pritiskajo s pomagjarovanjem; srbski narodnjaki so pri volitvah za cerkveni zbor v Karlovcih zmagali. Imajo 35 poslancev; magjaroni pa samo 15; magjaronski škof Angyelič gotovo ne bode patrijarh. — V stalni pokoj stopil je fml. baron Rodič, mnogozaslužni c. kr. namestnik in poveljnik v Dalmaciji; on je pomagal Hrvatom, Italijane znatno spodrinoti. Naslednik mu je fml. Jovanovič, slavni dobitnik Hercegovine.

Vnanje države. Bismark se je zavoljo slabega izida volitev v državni zbor tako razljutil na liberalce in Jude, da je cesarju najavil svoj odstop od ministirovanja. Rekel je, da, ali odstopi ali pa s katoliškimi in drugimi poslanci potegne. Cesar mu je baje vse dovolil in tako je se nadejati, da preneha ondi preganjanje sv. katoliške cerkve. — Francozi imajo sedaj, kar so jihovi freimaurerji najbolj želeli; njihov glavač in Jud Gambetta je predsednik novemu ministerstvu in vsled tega je veliko veselje po vseh liberalnih listih. Tunis so francoski vojaki skoraj ves zasedli in tako lep in od nekdanj zaradi rodovitnosti slovit kraj zemlje pridobili. To pa Italijane, ki so mnogo bliže, močno boli, in lovijo po zaveznikih. Zato je moral kralj s kraljico obiskati našega cesarja. Toda komaj domov prišedši, zavedel je, da so magjarski državniki Kallay, Szlavy in grof Andrassy zoper zvezo z Italijani, to je te silno razburilo. — Angleži mirijo nezadovoljne Irce z vojaki in policaji; na otoku Malt,

hoteli so angleški jezik vvesti v šole in urade; toda italijansko prebivalstvo se je razdraženo vzdignilo in prošnjo angleški kraljici poslalo zoper takšno „barbarično“ početje. — V Severni Ameriki teče sodnijska obravnava zoper Guiteau-ja, ki je predsednika republike, Garfielda, bil obstrelil, da je moral ta umreti. Zdivjani človek se dela, kakor da bi nor bil. Obsojen bo vsakako.

Za poduk in kratek čas.

Kula Ali paše Čengić-a.

V soboto 12. oktobra sedim po dokončanem obedu mirno za mizo, pregledovaje zanimivo knjigo, izposojeno od g. Hrgalovića, dragomana ali tolmača pri avstrijskem konsulu v Sarajevu, knjigo, ki je nosila na čelu napis: „Narodne pesme bosanske in hercegovačke skupio Ivan Franjo Jukić, Banjalučanin in Ljubomir Hercegovac (o katerih dveh pisateljih mnogozaslužnih hočem pozneje in posebej govoriti), izdao o. Filip Kunić Kuprješanin. V Osieku 1858. Izmed vseh 50 junaških pesnij prijela me je najbolje 41., ki poje kako je ženi paša Čengić svojega sinka Smahil bega, onega istega moža, ki je bil, kakor gori rečeno, tako sramotno pa zaslužen od Grahovljanov vjet in ubit. Ne daleč od Mostara ob vodi Neretvi pri studenci Jezeru dal je oca svojim svatom na čast napraviti dirjanje s konji, katere vaje se je vdeležilo dve sto turških junakov. Za „košio“ ali dobitok onemu, ki bode prvi s svojim zrebcom dosegel zaznamenovano mesto, ponuja paša Čengić lepo robinjo in ž njo še sto rumenih cekinov. Po silnem naporu in ljutem boji prejel je določeni dar neki Asanaga Dužda s Cetinja. Ali ker mu je poginil gavran, ne more, ga tudi on od žalosti preboleti; zato pesen končuje: „gdie je srieče, tu je i nesrieče.“ Zaprl sem bil ravnokar debelo knjigo in v stran položil, na to pa podstavil desnico pod svojo glavo, kakor bi bil hotel misli vrediti, ki so vse povprek in križema rojile po možganih — pa v tem hipu potrka nekdo na vrata in brez odloga odpró se duri na stežaj, da vstopi v sobo šest mož: major Theuerkauf, kapetan pl. Bosét, nadzdravnik dr. Habart vsi trije od našega oddelka, ostale tri osebe pa so mi bile do cela neznane. Vendar došlim gostom še nisem bil prav z očmi v oči pogledal, ko mi že mlajši podaja roko in resnobno govori: gospodine! pozdravlja in klanja se ti Ali paša Čengić, gospodar tega grada; ta le drugi je moj sorodnik Tahirbeg od Blažuja in oni tretji je moj spremljevalec in tolmač. Misli, misli dobro, dragovoljni čitatelj! kako začudeno sem gledal to trojico, ki je kakor z neba v mojo izbo padla. Ali paša in Tahirbeg Čengić živa pred menoj? To ni mogoče, zdelo se je meni, tako nemogoče, kakor bi bil visoki Trebevič brez doline ali bi tekla Bosna nazaj po strmeh Igumanu. Pa zakaj bi dvojil in

ne verjel, ker me mož tako ozbilno zagotavlja. Zatoraj nemudoma ponudim paši narobe postavljen zabo, ki mi je služil za sofo, da se vsede; druge obiskovalce pa posadim na postelj in na široko, za sedenje pripravljeno okno. Zajedno postrežem gostom s finim bosanskim duhanom, s tečnim komis-hlebom in črnim vinom, ki sem ga od obeda prihranil za večerjo. Paša si takoj zvije čedno cigareto, jo zažge in reče: ovi duhan ne miriši vrlo dobro, dasiravno mora drage cene biti. Bošnjaci sploh ne poznajo finega duhana; to velja le o Hercegovincih. Ni ga duhana boljšega od hercegovaačkega. Jaz za svojo osobo pušim le tega. Ednako je sodil tudi Tahirbeg, ki je mirno pušil in si pustil skozi okno solnce v obraz sijati. Po kruhu ni nijeden stegnil roke. Gledé vina pa sem bil v zadregi, ker sem si prepozno domislil, da bi prav za prav ne smel te pijače gostom ponujati, ker muhamedanci ne pijo vina. In res! paša je takoj zategnil usta in odkimal z odločnim jok „vina neču“. Iz zadrege me je rešil dragoman, ko zgrabi kupico rekoč: Nisem sicer prijatelj vinu, pa pri tej priliki hočem to le čašico zvrniti, da okusim, kakošno vince srkajo avstrijski vojaci. Pivčev vedri obraz je kazal, da kapljica ni bila najslabša; sosebnó še zato ne, ker je Srbin še v čutaro pogledal, pa je bila že prazna, kar je očitno obžaloval. Zatim smo besedovali o različnih stvaréh. Ali paša se je hvalil, da je obhodil že prav mnogo sveta; da je bil v Pešti in Beči, v Parizu in Londonu. Opisoval nam je kamenito Hercegovino, skalovito Črnogoro in nje hrabrega kneza in vladiko. Mož je bil nenavadno zgovorljiv in gostih besedi. Le Tahirbeg je slonel mirno ob oknu, kakor bi ga iz kamena iztesal. Molčal je kakor rog na klinu; a globoke oči so se mu nemirno valjale v debeli glavi. Tudi paša je strelovito metal svoje oči po vseh kotih, kakor bi česar iskal. In res! vpraša naposled: kde pa so moja dragocena ogledala, ki so prav v tej sobi visela? kde pozlačeni svečniki, kde mehke sofe, kde lepe postelje, kde umetno izdelane ključavnice na durih? Zgubljeno li je vse? Niste li tu ničesar našli? Ničesar razun golih sten, odgovorimo mu skoro vsi zajedno. Kar vidiš sedaj po vežah in izbah, to je naše blago, naša priprava, naše pohištvo. Jeza, huda jeza je vidno grabila moža, pa kaj hoče? Zadovoljen je moral biti, da je še nosil glavo med plečmi. Zakaj je bežal pred našo armado, zakaj ni ostal doma, kakor so ostali drugi pa se jim ni niti las skrivil? Zakaj je utekel, kamo jo je pobrisal in kde se je boril zoper naše, vsa ta vprašanja bila nam so na jeziki, ali srea nismo imeli, da bi jih stavili velikemu gospodu, ki nam je v resnici imponiral s svojim obnašanjem in ponašanjem. Vsaj pa je tudi Ali paša Čengić krepke in ravne, lepe in uzorne postave. Glavo mu je kril rudeče-črnkast fez z dolgo in debelo svileno kito. Izpod okroglega, vedrega čela ste mu žareli dve očesi prebodljivega po-